

een hard oordeel wordt geveld, wordt hier op Saul toegepast. Saul werd op de planken gebracht als de drager van een nobel ideaal, die in zelfbewuste onafhankelijkheid den strijd aabond tegen priestertwang en profetische gezagsaanmatiging.

Hoe gaat dit lijnrecht in tegen de schriftuurlijke voorstelling!

Toch moet toegegeven, dat de Protestantenvond verhelderend heeft gewerkt. Hij gaf openlijk aan zijn vijandschap tegen alle belijdenis en inzonderheid tegen onze belijdenisschriften niting. Hij hield niet van marchandeeren en modderen.

Daarvoor zijn we dankbaar.

We hebben liever met een verklaard en openhartig tegenstander te doen, dan met een man met twee aangezichten.

Hoewel de koers, die de Protestantenvond uit wil, nog niet schijnt vast te staan en dit aan het jubileum iets wijfelends gaf, zoodat de forsche juichtoon werd gestmoord, zoo is het toch niet onmogelijk, dat hij in den naasten tijd een nieuwen groei zal beleven.

„Het proces, dat in de Hervormde Kerk bezig is zich te ontwikkelen, zal misschien een uitbreiding ten gevolge hebben; zou dan het psychologisch moment komen, dat de Bond eene uitbreiding tegemoet gaat”, vraagt het orgaan van den Protestantenvond, „De Hervorming”, niet zonder reden.

En in één opzicht is de Bond onze kerken vooruit, n.l. in de organisatie van het catechetisch onderwijs.

Wat moeite heeft men zich daarvoor niet gegeven.

Voor mij ligt de uitgave van den Protestantenvond: „Tot organisatie van ons Godsdienstonderwijs.”

Deze bevat een schat van gegevens, waarmee zelfs de Gereformeerde catecheet, onder de noodige keur natuurlijk, winst kan doen.

Als de Gereformeerde hiervan kennis neemt, kan hij werkelijk niet alle schaanste onderdrukken.

HEPP.

## UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

### De vinger op de wonde.

Op de vergadering der Anti-Revolutionaire Partij, die op Vrijdag 15 October te Utrecht gehouden is om het bekende milioenplan te bespreken, zijn door onze beide hoofdleiders zeer ernstige en behartenswaardige dingen gezegd. De heer Colijn heeft gewezen op de vermindering van geestdrift en idealisme, en de inzinking van liefde en kracht, terwijl de heer Idenburg gewaarschuwd heeft voor de verflauwing der grenzen, die overal merkbaar is, en voor het gevaarlijke relativisme, dat alom veld wint.

Wat het woord van den eersten voorzitter aangaat, ontleenen we aan het verslag in „de Standaard” het volgende:

Onze partij-organisatie heeft zeker tot dusver voortreffelijk gefunctioneerd, maar om haar te doen beantwoorden aan de veelwaardere eischen, die de toekomst stellen zal, dienen wij op haar uitbouw en versterking bedacht te zijn. Het weerstaan van het toenemende revolutionaire streven met zijn verwerping van alle Goddelijk gezag zal in de eerste plaats van ons als Antirevolutionairen groote krachtsinspanning vragen, maar daarnaast hebben we niet minder krachtige actie naar binnen te ontwikkelen, te waken tegen het indringen van verkeerde denkbeelden, op te komen voor het zuiver houden onzer beginselen, en te streven naar onderlinge eenheid. Het feit valt niet te loochenen dat sedert Dr. Kuypers zich geleidelijk uit de organisatie en het politieke leven heeft teruggetrokken, veel van de bezieling en geestdrift gedooft is. De verschillende oorzaken, die daarbij van invloed waren, werden besproken. Die matheid moet uit de geleerden verdwijnen, wil de partij hare roeping kunnen vervullen en daarvoor is het beste middel, dat we beginnen met bezieling een offer te brengen, een groot offer, en dat aanwenden om met kracht den toestand van moedeloosheid en matheid te bestrijden.

Als spr. goed ziet, is er inzonderheid in vier leemten te voorzien: 1e. is er behoefte aan verdere uiteenzetting van de diepere beginselen der Antirevolutionaire staatkunde; 2e. moet de stelselmatige populaire verbreiding dier beginselen worden bevorderd; 3e. is er onvoldoende voorlichting van onze mannen in raden en staten en 4e. bestaat er gemis aan eenheid van actie in pers en propaganda.

Over hetgeen de tweede voorzitter sprak, zegt genoemd verslag:

De heer Idenburg liet een krachtig en ernstig vermaan uitgaan tegen het geestelijk karakter van onzen tijdgeest, tegen de vervloeiing en verworping, die zich o.a. openbaart in de zucht tot toenadering van verschillende groepen en partijen, waarmede toenadering zich moeilijk verdragen laat zonder loslating van onze heiligste beginselen. In dit verband kwam Spr. krachtig op tegen het relativisme, dat op ieder terrein van het geestesleven de fundamenteel ondergraaft. Op het buitengemeen gevaar, verbonden aan de ondermijning van vaste overtuigingen, vooral ook voor de jongeren, die onze hope voor de toekomst zijn, werd de aan-

dacht gevestigd en ernstig allen toegeroepen om toch te waken en dat te doen door de beste middelen die we bezitten, door het gebed, door standvastig te blijven in het geloof in volkomen overgave aan 's Heeren ordinarie. Door vast te houden daaraan, bezitten we een onverwinnbare kracht, terwijl bij onze tegenstanders zwakheid is.

Met dankbaarheid kan Spr. wijzen op verschijnselen van herleving en veld winnen van het Calvinisme ook in het buitenland. Behalve in Hongarije, komt thans ook bij de Ger. groep in Duitschland een drang naar voren om zich te ontwikkelen naar antirevolutionaire beginselen en ook in Zwitserland is er beweging onder de jongere predikanten naar dieper levensbeginsel. Ontmoedigd mogen we niet zijn, zelfs indien mannen als Dr. Kuypers ons ontvallen. Als goede Calvinisten houden we vast aan de beginselen die wortelen en opgaan in God, den Vader der lichten, van Wien alle kracht en alle macht uitgaat en alle zegen nederdaalt.

Op deze uitlatingen mag wel alle nadruk vallen. Zij zijn niet van de eersten de besten.

Dit oordeel is niet uitgesproken door iemand, die ons partij-leven niet kent, maar de eersten en de besten meenen den toestand aldus te moeten teekenen, en hun teekening is somber.

Veel van de bezieling is gedooft.

De oude geestdrift is voor een groot deel ingezonken.

Matheid beheerscht onze geleerden.

Er is tekort aan uiteenzetting onzer beginselen. Wij hebben gebrek aan voldoende voorlichting. De eenheid van actie laat te wenschen over.

Wij staan aan het gevaar van vervloeiing bloot. Het verderfelijke relativisme onzer dagen bedreigt ons.

De synthese-zucht sluipt ook onze kringen binnen, — waarlijk, als onze leiders, die we ten volle vertrouwen en wier kijk op de dingen alle geloof verdient, zóó ons politieke leven bezien, en die verschijnselen opmerken, is er voor ons wel reden om allen hoogen toon te laten varen, en in ootmoedig schuld bewustzijn te zoeken naar de wegen, die tot herstel moeten ingeslagen.

Er is reformatie noodig.

Dat blijkt ook hier zonneklaar.

Hoe kostelijk, dat onze voormannen ons niet in slaap wiegen met een lief gezang van Vrede, Vrede, doch ons wakker schudden, en toeroepen dat er gevaar dreigt, en we haast moeten maken. En zij zeggen ook wat er gedaan moet worden. Wij zullen weer veel meer principieele politiek moeten voeren. De ware anti-revolutionaire beginselen moeten op den voorgrond geplaatst en ontwikkeld en gepropageerd. Voor marchandeeren is het nu vooral geen tijd, en tegen het relativisme en scepticisme zij met alle, alle kracht de strijd aangeboden.

Daartoe beziele God ons met Zijn Geest.

Hij geve ons de oude toewijding en geestdrift.

Hij blaze het vuur aan tot laaiende vlammen.

Hij wekke weer het oude enthousiasme, dat hem, den groote, wiens levenslicht in deze dagen, al zwakker en zwakker, uiflikkert, aangedreven heeft tot zijn gigantische worsteling.

Moet aan zijn sterfbed onze ziel niet ontroeren?

Mozes gaat heen, en de Jozua's klagen: „Het feit valt niet te loochenen, dat sedert Dr. Kuypers zich heeft teruggetrokken, veel van de bezieling en geestdrift gedooft is.” Ja, waar is de God van Elia? Waar is Hij, Die hen uit de zee opgebracht heeft? Heere! vernieuw onze dagen als vanouda!

Zoo vragen we nu de oude leider wegsterft.

In de stonden van zijn avondschijsel.

In de laatste oogenblikken van zijn langen, ontzaglijken levensdag.

De Heere zij den moeden strijder tot den einde met Zijn genade nabij.

K. D.

## ZENDING EN EVANGELISATIE.

### Opvoeding der Gemeente.

I.

Over het algemeen is het niet meer noodig in onze kringen te betoogen, dat het zendingswerk roeping is der kerk des Heeren; geen particuliere liefhebberij van enkele medelijdende vromen, maar gehoorzaamheid aan het uitdrukkelijk gebod: „Gaaf heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen.” Zeker, er zullen nog wel kerkleden zijn, die voor de zending weinig voelen, en hun bijdrage zeer gering doen zijn, doch deze zullen toch tot de uitzonderingen mogen worden gerekend, en ook is menigmaal onbekendheid met het werk de oorzaak van hun gebrek aan sympathie; onbekend maakt onbemind.

Het kerkelijk maken der zending heeft geweldige gevolgen gehad en de leden der gemeente geleerd, bijna gedwongen, om met de zending iets wat mee te leven; de zending werd nu hun zaak en taak, evenals de kerk zelf en de christelijke school. Reeds deze vrucht bewijst, hoe goed de boom der kerkelijke zending is, en wij verstaan het, dat onze Hervormde broeders beproeven een soortgelijken weg in te slaan door de zending aan verschillende classes toe te vertrouwen.

Wij moeten ons echter van de belangstelling der gemeente een niet te hooge gedachte maken, want

deze blijft bij zeer velen beperkt tot het geven van een bijdrage, meer of minder groot, en het aanvaarden van „Het Zendingsblad”; wellicht, dat zij ook de Zendingsskalender uit een vriendelijke hand aannemen, en daarvoor een penningsofferen; doch tot een bepaald meeleven met den arbeid komt het bij de meesten niet. Wij mogen en moeten dus wel dankbaar zijn met de verkregen resultaten van het kerkelijk maken der zending, maar niet voldaan zijn; het ideaal is nog bij lange niet bereikt. Hoe dit te bereiken?

Wij zouden de vraag ook anders kunnen inkleeden: hoe leeren wij de gemeente van Christus niet maar voor de zending iets te voelen en wat te doen, doch er mee mede te leven en er hartelijk voor te bidden? Indien het woord niet zoo afgezaagd werd, zouden wij zeggen: het is een probleem, waarvan de oplossing nog maar ten deele is gevonden.

Het zijn niet alleen de gewone gemeenteleden, bij wie genoegzame kennis der zending ontbreekt; met de ambtsdragers is het al niet veel beter gesteld. Zelfs vraagt men zich af, of de leden der Generale Synode wel der zake kundig waren. In elk geval geeft een opmerking van ds. Dijkstra in „Het Zendingsblad” van Oct te denken. In zijn brief naar Antiochië schrijft hij toch:

„De zending had een goede synode. De rapporten over deze zaak geleverd waren vele; de voorstellen bijna niet te tellen. Sommige voorstellen vroegen eenige duizenden, één zelfs veertig duizend, maar zij werden zonder eenige aarzeling zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Men beschouwt dit als het hoogste succes: geen discussie en geen hoofdelijke stemming; mooier kan het niet. Toch zou ik het soms wel wat anders gewild hebben. Zeer belangrijke voorstellen, die een groote schrede vooruit voor onze zending beteekenen, die ten deele ook zware financiële offers meebrengen, passeerden den hamer, zonder een enkel woord! Ik zou gaarne gezien hebben, dat een enkel woord van bedenking onze begaafde sprekers in de gelegenheid zou hebben gesteld om de noodzakelijkheid en heerlijkheid der voorgestelde zaak in het licht te stellen. Maar waar geen vijand is, valt niet te strijden en de overwinning is gemakkelijk.”

Men vraagt zich af: waarom was er geen „vijand”? waarom werd geen enkel voorstel met debat verwaardigd? Natuurlijk boden vele van de voorstellen genoeg stof ter bespreking, en het is toch moeilijk aan te nemen, dat meer dan zestig menschen het allen in alle opzichten eens zijn over „voorstellen bijna niet te tellen.” Ongewijfeld moet hier de oorzaak voor een groot deel gezocht worden in de bij uitstek deskundige deputaten ds. Dijkstra, dr. Hania en ds. Breukelaar, om van de anderen te zwijgen. Doch een zelfde verschijnsel wordt ook op de mindere kerkelijke vergaderingen opgemerkt; op de laatste gehouden part. syn. van Zeeland deed maar één lid vragen naar aanleiding van het belangrijke zendingsrapport; en op de classes wordt ook meermalen het rapport der zending zonder discussie en stemming aangenomen. Wij gelooven niet te dwalen, indien wij de oorzaak van dit abnormale verschijnsel zoeken in te weinig op de hoogte zijn van de zendingszaken, om zelfstandig te oordeelen.

Indien deze opvatting juist is, waaraan wij niet twijfelen, dan wordt hiernade een wondeplek aangewezen in ons kerkelijk zendingsleven, welke dringend behandeling en geneezing eischt.

Aan publieke voorlichting schijnt het niet te ontbreken; bijna elk kerkelijk en christelijk blad heeft een rubriek over de zending. Het Zendingsblad wordt in tienduizenden exemplaren verspreid. Men zou zeggen: nu zullen de menschen het toch wel eindelijk weten! Ook moeten wij de beteekenis der classale zendingsdagen allerwege niet over het hoofd zien. En toch zal reeds een oppervlakkig ingesteld onderzoek u spoedig leeren, dat de kennis der zending bij velen, ja bij de meesten, gering, uiterst gering is. Dit bewijst, dat trots het vele, dat er gedaan is en wordt, toch nog heel veel aan de opvoeding der gemeente in zendingskennis ontbreekt.

Hoe hierin verandering te brengen? Deze vraag willen wij trachten een volgend maal te beantwoorden.

A. J. P.

J. D. WIELENGA.

### De Zondagsschool in verband met de stroomingen van onzen tijd.

II.

De hoofdgedachte in de West-Hill Zondagsschoolmethode, de richting, die door reformatie de Zondagsschool zich wil doen aanpassen aan de sinds hare stichting gansch veranderde toestanden, ligt hierin, dat men de Zondagsschool vervangt door de kinderkerk.

Mej. Van Woensel Kooij zegt in haar mooie boek: „Ik wil het onderwijzend element op den achtergrond brengen en het stichtelijke op den voorgrond. Wij willen de kinderen niet alleen onderwijzen, wij willen hen inwijden in het geheim van den omgang met God, wij willen hen voor immer het gevoel medegeven van de majesteit en de barmhartigheden Gods, opdat zij in eerbied en ootmoed zich voor Hem buigen.” Om dat te bereiken moet